

СТАНОВИЩЕ

От

проф. д-р Мадлен Данова

за дисертационния труд на Стоянка Вичева Делибеева

на тема

Многоезичие и формиране на положителна идентификация с

Европейския съюз в училище

за присъждането на образователната и научна степен „доктор“

в научна област „хуманитарни науки“,

направление 3.3 Политически науки (Европеистика- Политологични

изследвания на ЕС – Европейска идентичност),

Философски факултет, Катедрата по европеистика,

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Данни за дисертантката

Стойанка Делибеева преподава английски език в 18 СУ „Уилям Гладстон“, гр. София от 1996 г. Тя е завършила английска филология като магистър през 1991 г. в Софийския университет и е била лектор по английски език в УАСГ от 1999 г. до 2000 г.

Данни за докторантурата

Стойанка Делибеева е зачислена като докторант към катедра “Европеистика“ на СУ през 2020 г. с научен ръководител доц. д-р Николина Цветкова. Отчислена е с право на защита през 2024 г. със Заповед РД-20-2066/22.10.2024 г. Дисертацията е обсъдена на разширено катедрено заседание на 24 юни 2025 г. и след положителен вот е гласувано откриване на процедура за присъждане на ОНС „Доктор“ от ФС на ФФ. Със Заповед РД 38-381/11.07.2025 г. е утвърдено и научното жури. Така всички предвидени в

Закона и Правилника на СУ процедури са спазени и няма установени нарушения.

Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията е написана на български език и се състои от 232 стр. като включва увод, пет глави, заключение и използвана литература, която обхваща над 200 източника и над 100 официални документи. Темата на дисертацията е фокусирана върху взаимодействието между изучаването на чужди езици и идентификацията на младите хора с ЕС. За тази цел докторантката изгражда една широка теоретична рамка, свързана с разбирането за многоезичието в контекста на европейските езикови политики и развитието на идеята за изграждане на европейска идентичност у гражданите на Европейския съюз.

Още в Увода е зададена тази широка рамка, която после е подкрепена от емпиричното изследване на нагласите на младите хора по отношение на изучаването на езиците на ЕС и развитието на межкултурната компетентност.

Първата глава на изследването е посветена на проблемите на изучаването на езика и езиковите политики, като специално място е отделено на политиките на многоезичие в ЕС.

Във втората глава, изводите и обобщенията от първата глава са използвани, за да се изгради връзката между идентичността и езика, като е представен широк спектър от теории за идентичността и въпросите на идентификацията. И двете глави показват задълбочената подготовка на докторантката в това поле и успяват да постигнат синтез, който да представи и нейната лична гледна точка.

Дисертантката посвещава още една глава, трета, за да очертае пълната картина на многоезичието в България и неговите правни и социални аспекти в съпоставка с вече добре обобщения европейски контекст.

Четвъртата и петата глави са главите, които са същинската изследователска част на дисертацията, тъй като те представят най-напред методологията на емпиричното изследване и изградения за нуждите на научното изследване казус, както и резултатите от самото емпирично изследване. Именно тук проличава и силата на изследователя, тъй като тези две глави разкриват изследователския потенциал на темата. Макар и направено само сред учениците от едно от най-добрите училища в София, с дългогодишни традиции в изучаването на чужди езици не само от Европа, но и от света, изследването недвусмислено доказва взаимнообързаността на владеенето на повече от един език и положителната идентификация с европейските ценности и идеали. Изводът, до който достига дисертантката на базата на направеното изследване, е, че „в българското средно образование фактически е създадена не само нормативна, но и функционална база, която предоставя на всички граждани реални възможности да се научат да общуват на два други езици освен майчиния им език, както и условия за премахването на бариерите пред межкултурния диалог“ (Автореферат, стр. 43). Тук е и основният въпрос, който бих искала да поставя – дали едно изследване в училище от типа на 18 СУ „Уилям Гладстон“, гр. София, е достатъчно, за да се направи такъв генерален извод? По мое мнение, дисертацията би спечелила, ако макар и не в такъв мащаб, подобно изследване беше проведено и в някое по-малко училище, което не е в столицата. Това по никакъв начин не поставя под съмнение постигнатото от дисертантката, а по-скоро показва необходимостта от продължаване на изследванията по поставените в

дисертацията въпроси. Ясно е обаче, че именно поради тази причина са използвани и толкова много и различни методи на изследване – анкета, фокус групи, Q-методология. Тук трябва да се отбележи и лекотата, с която докторантката борави с изследователския апарат, което говори за един вече изграден учен.

В Заключението са обобщени постигнатите цели и направените изводи, както и очертаните нагласи сред младите хора в България за изучаване на повече от един чужд език и личните и обществените предпоставки за развитие на многоезичието в страната ни. Допълнителните аспекти на проучването, които са свързани с изграждането на чуждоезикови комуникативни умения като част от идентификацията на учениците, също представляват важна част от постигнатото от дисертантката.

Научни приноси

От всички научни приноси, които са изброени в Автореферата, бих искала да се спра на един от тях, а именно, че на базата на направеното проучване може да се усъвършенства методиката на обучение, чрез която да се насърчава многоезичието като начин за изграждане на силно чувство за идентификация с общоевропейските ценности и културно наследство. Смятам, че на фона на тенденцията да се намали обема на изучаването на чужди езици в средното училище в България, едно такова изследване недвусмислено доказва, че това би било в ущърб на изграждането на европейска идентичност у младите хора в България.

Публикации и участия в научни форуми

Представени са седем научни публикации като част от разработваната от дисертантката тематика, която е в основата на предложени дисертационен труд, както и редица учебни помагала, в които Стоянка Делибеева е съавтор. Тя е участвала и в редица международни научни и образователни проекти.

Заклучение

На базата на всички гореизложени заключения и изводи, бих искала да препоръчам безрезервно да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в направление 3.3 Политически науки (Европеистика-Политологични изследвания на ЕС – Европейска идентичност) на Стоянка Делибеева, докторантката на Философски факултет, Катедра „Европеистика“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

10.10.2025 г.

проф. д-р Мадлен Данова